

GOD FRUKTBARHET BETYR GODE PENGER

God fruktbarhet i melkekubesetninger er avgjørende for effektiv ressursbruk og lavere klimabelastning. Når kyr blir drektige til rett tid, reduseres antall dager med lav melkeproduksjon, metanutslipp per produsert melkeliter går ned, og behovet for kvigerekuttering blir mindre. Samtidig legger god fruktbarhet til rette for økt kjøttproduksjon.

Forfatter: Erlend Lylum, TINE / erlend.lylum@tine.no

KORT BESKRIVELSE AV DE ULIKE SCENARIOENE:

Alminnelig god fruktbarhet: Kalkylen viser alminnelig god og tradisjonell drift med et gjennomsnittlig nivå både med hensyn til fruktbarhet og andre nøkkeltall i produksjonen.

Svak fruktbarhet: Kalkylen viser svake fruktbarhetsresultater, noe som går ut over både melk- og storfekjøttproduksjonen.

Svært god fruktbarhet, men dårlig strategi: Kalkylen viser svært gode fruktbarhetsresultater, men utnytter potensialet dårlig med hensyn til produksjonsøkonomi og ressursutnytting. Her blir resultatet høy utskiftingsprosent i melkeproduksjonen uten at det selges kyr og kviger som livdyr, samtidig som en del av oksekalvene av plasshensyn må selges som fôringskalv.

Svært god fruktbarhet og god strategi: I kalkylen utnyttes potensialet med svært gode fruktbarhetsresultater langt bedre. Her bidrar gode fruktbarhetsresultater også til et moderat utskiftingsbehov i melkeproduksjonen. Kalkylen viser dessuten en besetning med generelt god holdbarhet. Dette er kombinert med utstrakt bruk av kjønnsseparert sæd, både REDx på de genetisk beste dyra og mye kjøttfæsåd på resten. Dette gir lavere behov for kvigerekuttering og høyere storfekjøttproduksjon. Jeg har vært bevisst forsiktig med resultatene i oksekjøttproduksjonen, både med hensyn til virkningen på tilvekst og kjøttpris.

De økonomiske utslagene med ulik utnyttelse av de samme ressursene er svært store.

Tapt dekningsbidrag i scenario «Svak fruktbarhet»

sammenlignet med «**Standardkalkylen**» utgjør så mye som kr 339 000, eller omregnet til kr 0,85 pr. liter melkekvote.

Økt dekningsbidrag scenario «Svært god fruktbarhet og god strategi» utgjør kr 308.000, eller omregnet til kr 0,77 pr. liter melkekvote. Samtidig kommer dette scenariet klart best ut med hensyn til ressursutnytting i form av fôrforbruk pr. produsert kg melk og kjøtt. Utslaget er størst innen melkeproduksjonen med kvigeoppdrett, noe som helt klart henger sammen med lavere kvigeandel. I scenariet «**Svært god fruktbarhet og svak strategi**» utnyttes verken det økonomiske eller det klimatiske potensialet.

Beregningene i tabellen (side 27) viser tydelig positiv sammenheng mellom god fruktbarhet hos melkekyr og lavere klimaavtrykk pr. kilo melk og kjøtt. For å utnytte potensialet kreves det en bevisst driftsstrategi.

God fruktbarhet hos melkekyr gir færre dager uten melkeproduksjon og dermed bedre ressursutnytting. Hver ekstra dag kua går uten å være drektig, slipper den ut metan og forbruker ressurser uten å produsere melk. Hvis kalvingsintervallet blir for langt, bruker kua en større andel av livet på å produsere lite melk mot slutten av laktasjonen. Dermed øker det fysiologiske vedlikeholdsbehovet i forhold til produksjonen. God fruktbarhet reduserer altså antall dager i laktasjonen med lav melkeytelse. Besetninger med svak fruktbarhet får på denne måten en direkte negativ effekt på avdrått pr. årsku. Svak fruktbarhet medfører gjerne også for dårlig egenrekruttering til melkeproduksjonen, slik at en på kort sikt blant annet må ta vare på kyr med høyt celledtall. Dette kan gi en indirekte negativ effekt på årsavdrått og melkepris. Siden metanutslippet fra fordøyelsen foregår uansett om kua er i

produksjon eller ikke, vil økt melkeproduksjon pr. ku bidra til å redusere metanutslippet pr. produsert enhet.

God fruktbarhet i besetningen kan gi mindre utrangering av kyr og kviger som ikke blir drektige til rett tid, og gir på denne måten et lavere rekrutteringsbehov. Behovet for kviger til rekruttering blir mindre. Oppdrett av kviger krever mye fôr og gir metanutslipp i to år før de i det hele tatt begynner å produsere melk. Færre kviger til oppdrett gir derfor et lavere totalutslipp.

God fruktbarhet muliggjør økt kjøttproduksjon. Det kan brukes kjøttfesæd på de kyrne som ikke skal bidra til rekruttering av melkebesetningen. Dette gir kalver som både vokser raskere og har bedre kjøttkvalitet. Slik kan god fruktbarhet bidra til økt kjøttproduksjon pr. melkeku.

	Alminnelig god drift og god fruktbarhet	Svak fruktbarhet	Meget god fruktbarhet - svak strategi	Meget god fruktbarhet - god strategi
Melkeproduksjon med påsett:				
Meierileveranse, liter	400 000	370 000	400 000	400 000
Melkekyr, antall årskyr	52	52	52	52
Melkeavdrått, kg melk/årsku	8 614	7 912	8 681	8681
Meierileveranse, liter/årsku	7 692	7 115	7692	7 692
Produsert melk, kg	447 943	411 400	451 434	451 434
Utskifting, %	42%	30%	55%	33%
Kalvingsintervall, måneder	12,4	13,4	12	12
Kalvinger, antall/årsku	1,15	0,96	1,27	1,27
Kviger - alder ved kalving, måneder	25,5	28	24	24
Årskviger, ant	55,8	44,5	63,2	39,1
Antall kvigeslakt	3	6	2	2
Antall kuslakt	22	16	29	17
Kjøttleveranse, kukjøtt kg	6 138	4 464	8 091	4 743
Påsett av oksekalver, %	100%	100%	70%	100%
Antall okseslakt	27	21	22	44
Okser - slaktevekt, kg	314	314	314	320
Okser - slaktealder, måneder	17,1	17,1	17,1	16
Kjøttleveranse, oksekjøtt kg	8 478	6 594	6 908	14 080
Kjøttpris, oksekjøtt kr/kg	69,4	69,4	69,4	77,2
Sum levert storfeslakt, kg	15 265	12 307	15 444	19 268
Sum dekningsbidrag inkl. tilskudd	3 563 397	3 223 859	3 573 674	3 872 012
Differanse fra alternativ 1		-339 538	10 277	308 615
Endring i sum dekningsbidrag, kr/kvoteliter		-0,85	0,03	0,77
Antall storfe totalt, stk.	147	127	150	150
Oversikt samla fôrbehov	228 827	203 672	224 332	250 654
Kg kraftfôr til kumelkproduksjon m/påsett		Salg 219	Kjøp 62	
Kjøp/salg grovfôr, rundballer à 185 FEm				
Sum fôrforbruk pr. produsert enhet	1,031	1,014	1,07	0,954
Melkekyr/kviger, sum FEm/kg prod. melk - endring i % (melk)		-1.65%	3.78%	-7.47%
Kg prod. oksekjøtt (korr. for salg av kalv)	7938	6174	6968	13200
Sum FEm/kg produsert oksekjøtt - endring i % (oksekjøtt)	10,75	10,76	10,45	10,34
		0.09%	-2.79%	-3.81%

FORDI FRAMTIDA TRENGER
LANDBRUKET

Grønt kompetansesenter
Mære - Skjetlein

2026